

Düzenlemeler, Tepkiler, Dayanışma, İşsizlik

Nisan-Mayıs-Haziran aylarının gündemini sosyal medyanın kısıtlanmasına yönelik düzenlemeler, Basın İlan Kurumu'nun gazetelere yönelik ambargosu ve tutuklamalar başta olmak üzere basın özgürlüğüne yönelik müdahalelere karşı tepkiler oluşturdu. BİA Medya Gözlem'in bu bölümü düzenlemeler, soru ve araştırma önermeleri, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlardan, tepkiler, dayanışma, raporlar, işten Çıkarmalar/ayrılmalar başlıklarından oluşuyor.

İktidar, sosyal medya platformlarının Türkiye'de temsilci bulundurmalarını öngören ve bu ağları Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile adli ve idari makamların denetimine sokan tasarıyı, Koronavirüs önlemlerine ayrılmış bir torba yasa teklifine ekledi. Son anda torbadan çıkarıldıysa da, özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın düzenleme ihtiyacına atıf yapan, sosyal medyayı eleştiren mesajlarından sonra düzenleme, sosyal medyada ifade özgürlüğünü kısıtlayan boyutlarıyla yeniden gündeme gelebilir.

Erdoğan'ın "CeHaPe'nin başını çektiği gazete ve tv'lerden sosyal medyaya kadar da azımsanmayacak bir alıcısı olan bu kesimin hamlelerini boşa çıkarmak Cumhur İttifakı olarak bizim görevimizdir" sözleri ve Cumhurbaşkanlık İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un düşünce özgürlüğünü "terör" ile bağdaştırması eleştirel medyaya yönelik tasfiye niyetlerini ortaya koydu.

Nisan-Mayıs-Haziran döneminde CHP milletvekilleri, iktidar baskısının zarar verdiği medyanın durumunun ortaya konulması için bir araştırma önergesi talep ederken İyi Parti ve MHP'nin birer milletvekili, Koronavirüs sürecinde ağır ekonomik kriz yaşayan yerel medya için soru önermeleri sundu.

Son üç ayda ulusal ve uluslararası hak hareketinin medya özgürlüğü bakımından en yaygın tepki gösterdiği kurumlar arasında, keyfi ilan kesme cezalarıyla gündeme gelen Basın İlan Kurumu (BİK) ve eleştirel kanallara karşı müeyyidelerini artıran Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) oldu.

Düzenlemeler

İktidarın korona virüs tedbiri olarak hapisanelerden tahliyeleri öngördüğü infaz düzenlemesinden son anda geri çektiği sosyal medya platformları ve ağların denetim altında tutulmasını öngören teklifi ve Cumhurbaşkanı Erdoğan ve iktidar yetkililerinin "kontrol gerekliliği"ne işaret eden açıklamaları internet kullanıcıları çevresinde endişe yaratıyor.

Adalet ve Kalkınma Partisi, politik ve sosyal medya tabanı ile ilgili "hakaret", "troll", "nefret söylemi" ve "taciz"e dair yoğun şikayetler aldıktan sonra, Sosyal Medya Etik Kuralları adı altında "kurumsal politika" olarak 12 maddelik bir belge yayımladı. Ancak bundan 16 gün sonra Twitter, sahte hesaplar üzerinden manipülasyon yapılmasının engellenmesi politikaları çerçevesinde AKP Gençlik Kolları ile bağlantılı gördüğü 7 bin 340 hesabı kapattı.

İnternet yayınlarında çalışan gazetecilere basın kartı talebi: CHP Milletvekili Yüksel Mansur Kılınc, Basın İş Kanunu ve RTÜK Kanunu'nda değişiklik içeren iki ayrı kanun teklifini TBMM'ye sundu. Kanun teklifleri, internet medyasında çalışan gazetecilere basın kartı uygulamasının getirilmesini, gazeteciler için kıdem

tazminatına hak kazanma süresinin beş yıldan bir yıla indirilmesini ve zorunlu yayınların aylık süre limitinin en az 90 dakikadan en az 45 dakikaya düşürülmesini içeriyor (30 Haziran)

Sosyal medya düzenlemede git-gel: Sosyal medya kullanıcıları üzerindeki hükümet ve yargı denetimini artıracak yasal düzenleme girişimlerinin ardından Adalet ve Kalkınma Partisi, kurumsal politikası olarak 12 maddelik Sosyal Medya Etik Kuralları isimli bir belge [yayınladı](#). Parti Genel Başkan Yardımcısı Mahir Ünal, bu ilkelerin tüm teşkilatlar tarafından benimseneceğinin ve uygulanacağını garantisini verdikten sonra diğer siyasi partilerden de aynı hassasiyeti görme temennisini belirtti. İlkeler, manipülasyon engelleme politikaları ile çeliştiği gerekçesiyle Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Gençlik Kolları ile bağlantılı olduğu [raporlanan](#) 7 bin 340 hesabın kapatılmasından 16 gün önce yayınlanmış oldu. (23 Mayıs)

MHP'den sosyal medyaya kimlikle girme teklifi: MHP Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, sosyal medyaya TC Kimlik numarası ile giriş yapılmasına dair Meclis'e kanun teklifi [sundu](#). (1 Mayıs)

Sosyal medyaya "ayar" girişi: İktidar, torba yasa teklifine, 5651 sayılı İnternet Kanunu'nda değişiklik öngören ve sosyal medya platformlarını ve ağlarını Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile adli ve idari makamların denetimine sokan bir düzenleme ekledi. Örneğin; Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, BTK ile adli ya da idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin yerine getirilmesi ve kişiler tarafından yapılacak başvuruların cevaplandırılması için yetkili en az bir kişiyi Türkiye'de temsilci olarak belirleyecek. Düzenleme son anda torbadan çıkarıldıysa da, özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın düzenleme ihtiyacına atıf yapan mesajlarından sonra yeniden gündeme gelebilir (14 Nisan).

İnfaz düzenlemede eşitlik ilkesine aykırılık gazetecileri de etkiledi: Korona virüs salgınının ardından sağlık ve yaşam hakkı açısından riskin yoğunlaştığı hapisanelerdeki nüfusu azaltmak amacıyla 90 bini aşkın mahpusun erken tahliyesini sağlayacak yasal düzenlemeye çok sayıda gazetecinin yargılandığı Terörle Mücadele Kanunu ve rapor döneminde gerçekleşen tutuklamalara dayanak oluşturan MİT Kanunu dahil edilmedi. Böylece bu kanundan yargılanan veya ceza alan gazeteciler hapisanede kalmış oldu. AKP ve MHP gruplarının ortak hazırladığı infaz düzenlemesine ilişkin kanun teklifi, 51 "hayır" oyuna karşılık 279 "evet" oyuyla TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalaştı.

Soru ve Araştırma Önergeleri

Nisan - Mayıs - Haziran döneminde MHP Konya Milletvekili Esin Kara ve İYİ Parti Isparta Milletvekili Dr. Aylın Cesur, zaten ağır finansal güçlükler altında faaliyet gösteren yerel medyaya korona virüs döneminde uğradığı mağduriyetleri soru önergeleri yoluyla Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın dikkatine taşıdılar.

CHP Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, tutuklu gazeteci Barış Pehlivan'a Silivri Cezaevi'nde bir infaz memurunun uyguladığı sözlü ve fiziksel kötü muamelenin peşine düşerken; HDP Van Milletvekili Muazzez Orhan'ın soru önergesine Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın verdiği yanıt ile, 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden bu yana 119 yayın organının kapatıldığı öğrenildi.

Darbe girişiminden beri 119 yayın organı kapatıldı: Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, 10 Ocak 2020 Çalışan Gazeteciler Günü dolayısıyla gazetecilerin çalışma koşullarına dikkat çekmek amacıyla HDP Van Milletvekili Muazzez Orhan'ın TBMM Başkanlığı'na sunduğu soru önergesine altı ay sonra yanıt verdi. Oktay'ın verdiği cevapta KHK'lar kapsamında kaç gazete, dergi, televizyon, radyo ve haber ajansını kapattıklarını şu sözlerle açıkladı: "15 Temmuz menfur darbe girişimi sonrası millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine aidiyeti veya iltisakı nedeniyle; 53 gazete, 20 dergi, 16 televizyon, 24 radyo ve 6 haber ajansı kanun hükmünde kararname kapsamında kapatılmıştır." (28 Haziran).

CHP Pehlivan'a şiddeti sordu: CHP Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, tutuklu gazeteci Barış Pehlivan'a Silivri Cezaevi'nde bir infaz memuru tarafından sözlü ve fiziksel kötü muamele yapıldığını gösteren görüntüleri, Adalet Bakanı Abdülhamit Gül'ün yanıtlanması istemiyle sunduğu bir soru önergesiyle TBMM gündemine taşıdı. Önergede, "Adalet Bakanı olarak bu kabul edilemez tutuma ilişkin görüntüleri izlediniz mi? İzlediyseniz hem sorumlular hem de üstünü örten savcılar için gereğini yapacak mısınız?" diye soruldu. Çakırözer, "Gazeteci Barış Pehlivan hem haksız, hukuksuz özgürlüğünden mahrum, hem tecritte, hem de sözlü ve fiili kötü muameleye maruz kaldı. Bu yaşananlar en ağır hak ihlalidir. Konumu nedeniyle size karşılık verme şansı olmayan birine uygulanan bu muamele kabul edilemez. Cezaevinde hiç kimseye ne sebeple olursa olsun kötü muamele yapılamaz" diye belirtti (18 Mayıs).

MHP'den yerel medya önergesi: MHP Konya Milletvekili Esin Kara, korona virüs salgın sürecinde ekonomik zorluklar yaşayan yerel medyaya destek verilmesi için Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın yanıtlanması istemiyle TMM Başkanlığı'na bir soru önergesi sundu. Kara'nın sorduğu sorulardan bazıları, "Yerel medya sektöründe en az 5 kişi çalıştıran işletmelere Kredi Garanti Fonu'ndan ya da KOSGE'den destek verilebilir mi? Gazetelerin SGK ve vergi ödemeleri ertelenebilir mi? Reklam ve ilan faturalarına yansıyan KDV oranı ile ilanlardan alınan Basın İlan Kurumu payı yüzde 5'e düşürülebilir mi? Yerel radyo ve televizyonlardan alınan telif bedelleri dahil RTÜK payı ve frekans bedelleri ertelenebilir mi? TÜRKSAT uydu bedellerinin döviz üzerinden yapılan ödemelerinin TL cinsinden yapılıp ve üç ay süre ile ertelenebilir mi? Hayatlarını riske atarak görev yapan gazeteciler ve medya sektörü çalışanlarından işsiz kalanlara bir defalığına mahsus üç aylık sosyal yardım desteği ödenebilir mi?" idi (5 Mayıs).

İYİ Parti'den yerel medya önergesi: İYİ Parti Isparta Milletvekili Dr. Aylin Cesur; Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yanıtlanması istemiyle TBMM Başkanlığı'na bir soru önergesi sundu. "Bir ülkenin özgür basını yoksa orda demokrasiden söz edilemez!" diyen Cesur, korona virüs pandemisi sonrasında, mali yönden zaten iyi durumda olmayan yerel medya, basın kuruluşları ve basın emekçilerinin büyük darbe aldığını Isparta yerel basını üzerinden aktardı. En büyük finansman kaynağı olan resmi ilanların verilemediğine dikkat çeken Cesur, tıpkı sağlık çalışanları gibi her koşulda meşakkatle görev yapan gazeteci ve medya çalışanlarının ücretlerini alamaz hale geldiklerini ve devletin sorun giderme mekanizmasının çalışmasının gerekliliğine değindi (3 Mayıs).

CHP araştırma komisyonu istedi: CHP İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan, RSF'nin 2020 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Türkiye'nin 180 ülke içerisinde 154. sırada yer almasını eleştirdiği bir önergesinde, "İktidarın politikalarını eleştiren basın veya medya kuruluşları dört bir yandan cendereye alınmış

durumda” ifadelerini kullandı; “demokrasiye vurulan büyük darbelerden biri olarak basın üzerindeki baskıyı azaltmak” adına Mecliste bir araştırma komisyonu kurulmasını talep etti (2 Mayıs).

Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlıklardan

Nisan - Mayıs - Haziran döneminde Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın iki mesajı basın ve ifade özgürlüğüne yönelik baskıların habercisi olarak algılanarak endişe konusu oldu. Birincisi Erdoğan’ın, “CeHaPe’nin başını çektiği gazete ve tv’lerden sosyal medyaya kadar da azımsanmayacak bir alıcısı olan bu kesimin hamlelerini boşa çıkarmak Cumhur İttifakı olarak bizim görevimizdir” sözleri oldu. Sosyal medya platformlarının denetlenmesine dönük hazırlıklara işaret eden diğer mesajında ise, “Yanlış içeriği kaldırmadığı gibi, düzeltilmesine de izin vermeyen internet mecralarının mahkeme kararlarını dahi hiçe saymasını görmezden mi geleceğiz?” diyordu.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun da, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Fetih programı için yayını kestiği Muharrem İnce’nin Haber Global TV stüdyosunu terk etmesini ele alan Twitter mesajında, Türkiye’de medyanın özgür olduğunu savunabildi.

Diğer yandan Cumhur İttifakı ortağı MHP’nin lideri Devlet Bahçeli de, “Ülkücülük” hatırı için, “FETÖ üyeliği” iddiasıyla dört yıldır tutuklu bulunan gazeteci Mümtaz’er Türköne’nin tahliyesinin peşindeydi.

Erdoğan’dan “sosyal medya” uyarı: “Ülkemizde 16,2 milyonu bulan takipçiyle Twitter’da en çok izlenen kişi olduğumu burada hatırlatmak isterim. Buradaki asıl mesele sosyal medyanın ve internet platformlarının her türlü yalanın, iftiranın, sapkınlığın serbestçe dolaşabildiği bir mecra haline getirilmesidir. Yanlış içeriği kaldırmadığı gibi, düzeltilmesine de izin vermeyen internet mecralarının mahkeme kararlarını dahi hiçe saymasını görmezden mi geleceğiz? Sizlerden birinin telefonuna sızılrsa, kendinizin veya kardeşinizin mahrem görüntüleri çalınıp, Twitter’da, Facebook’ta veya benzeri yerlerde yayınlansa ne olacak biliyor musunuz? Çaresiz kalacaksınız. Çünkü bu mecralar bazı ülkelerde yaptıklarının aksine, Türkiye’de mali ve hukuki muhataplıklarını sağlayacak temsilcilik açmaktan ısrarla kaçınıyor. Halbuki her vatandaşımızın ve kurumumuzun tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi sosyal medya ve dijital platformlarda da maddi ve manevi itibarlarını koruma hakkı olmalıdır. Gençlerimiz başta olmak üzere, tüm vatandaşlarımızın sosyal medyayı etkin ve aynı zamanda ahlaki zeminde kullanabilmelerini sağlamak devlet başkanı olarak görevimdir. Bu konuda güçlü bir hukuki altyapı oluşturmanın hazırlıkları içindeyiz. Milletimizi sadece içeriğiyle zengin değil, aynı zamanda güvenilir bir internet mecrasına inşallah yapacağımız yasal düzenlemelerle kavuşturacağız.” (Cumhurbaşkanı Erdoğan, çevrimiçi olarak gerçekleştirilen buluşmada bir öğrencinin sosyal medyaya ilişkin sorduğu soruya yanıt verdi; 26 Haziran).

Bahçeli Türköne için devrede: “Ülkücü şehidimizin ağabeyi olan ve geçmişte davamıza emek vermiş Mümtaz’er Türköne’nin gerçekten suçlu olup olmadığına karar verecek yegâne merci Türk adaletidir. Adil ve hakkaniyetli yargılamayla Mümtaz’er Türköne’nin üzerine atılı isnatların netleşmesi de mümkün olacaktır” (Cumhur İttifakı ortağı MHP lideri Devlet Bahçeli, “FETÖ üyeliği” iddiasıyla hapse mahkum edilen gazeteci Mümtaz’er Türköne’nin tahliyesini istedi, 25 Haziran).

Altun'a göre "özgürüz": "Sayın Muharrem İnce'nin, bu akşam bir televizyon kanalında katıldığı programın Sayın Cumhurbaşkanımızın Fetih programında konuşma yaptığı dakikalara denk gelmesi üzerine yarıda kesilmesiyle ilgili sarf ettiği sözlere üzüntüyle şahit olduk. Sayın İnce'nin, özel bir televizyon kanalının tamamen kendi hür iradesiyle belirlediği yayın tercihleri üzerinden Sayın Cumhurbaşkanımız hakkında haksız, mesnetsiz ve ağır ithamlarda bulunarak takındığı suçlayıcı tavır kabul edilemez. Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren her bir medya kuruluşu özgürce görüşlerini ve yayın tercihlerini yansıtmakta, yasal çerçeve içerisinde faaliyetlerine bir kısıtlama olmaksızın devam edebilmektedir. Sayın İnce'nin bu tavrı medya camiamıza da iftira mahiyeti taşımaktadır. Her hadiseyi fırsat bilip hasmane bir tutumla Cumhurbaşkanımızın şahsına yönelik bir hakaret, iftira ve karalama furyası başlatmaya çalışan bu zihniyetin iflah olmaz saldırılarının son bulmasını temenni ediyoruz." (Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, Muharrem İnce'nin Haber Global stüdyosunu terk etmesinin ardından Twitter hesabından medyanın özgür olduğunu ileri sürdü (29 Mayıs).

Altun için her düşünce "terör": "Erdoğan hükümetleri döneminde insan hakları, demokratikleşme ve evrensel hukuk anlayışının hayata geçirilmesi bağlamında hayata konan yenilikler ve yaşanan dönüşüm, bu milletin on yıllardır verdiği mücadelenin doruk noktasını teşkil etmiştir... Devletimiz 'basın özgürlüğü' adı altında hiçbir kişi ya da kurumun terör örgütlerinin propagandasını yapmasına, kin ve düşmanlık üreterek halkımızı kışkırtmasına, terörü ve şiddeti övüp desteklemesine, darbecileri koruyup kollamasına izin vermeyecektir... Ne yazık ki terör suçunu, bir düşünce suçu olarak gösterme gayreti içinde olanlar, ne milletin verdiği bu yüzyıllık mücadeleyi ne de bağımsız Türkiye idealine karşı gerçekleşen bu tehditleri kavrayabilmişlerdir. Bu çarpıtma hevesi maalesef masum değildir." (Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, 27 Mayıs 1960 Darbesi dolayısıyla yayınladığı Twitter mesajından medya özgürlüğüne dair bakışını açıkladı; 26 Mayıs).

Erdoğan'ın gözü "CeHaPe'nin başını çektiği medya"da: "Böyle bir dönemde dahi darbe çığırtkanlığından sağlıktaki ve diplomasideki başarılarımızı gölgelemeye çalışmaya kadar her yola başvuran karanlık bir zihniyle karşı karşıyayız. CeHaPe'nin başını çektiği gazete ve tv'lerden sosyal medyaya kadar da azımsanmayacak bir alıcısı olan bu kesimin hamlelerini boşa çıkarmak Cumhur İttifakı olarak bizim görevimizdir. Meydan bize zarar vermek için ülkesine ve milletine zarar verebilecek bu faşist zihniyete meydanı bırakmayacağız. Her yalanı, iftirayı, her çarpıtmayı anında cevaplamanın yanında, kendi vizyonumuzu, icraatımızı sürekli anlatarak bu kesimi en azından ortada bir yere getirmeliyiz..." (Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan, Parti Merkez Yürütme Kurulu toplantısı öncesi açıklamalar yaptı; CHP İstanbul İl Başkanı Canan Kaftancıoğlu'nun 'erken seçim veya sistem değişikliği yaşanabileceğine dair görüşlerini eleştirdi; 12 Mayıs).

AKP, Kalın ve Altun'dan Zarakolu'na tepki: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, Artı Gerçek sitesi için 'Makus Kaderden Kaçış Yok' başlıklı bir yazı kaleme alan gazeteci yazar Ragıp Zarakolu'na Twitter üzerinden tepki gösterdi; "Kaderi tayin eden Allah'a yemin olsun ki bu hastalıklı zihniyete ve tehditlerine boyun eğmeden milleti için dimdik duran liderimiz, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın sonuna kadar yanında, sonuna kadar arkasındayız" dedi. AKP Sözcüsü Ömer Çelik de "Yassıada rejimi ve o günleri yaşatan zihniyet bu topraklarda bir daha asla var olmayacak" diye yazdı. Cumhurbaşkanlık Sözcüsü İbrahim Kalın, ise, "Darbe, cunta, idam söylemlerinizle tarihin çöplük kutusuna yuvarlanıp gideceksiniz. Erdoğan

nefretiyle kahrolacak, kininizde boğulacaksınız. Bu millet sizin hiçbir meşum planınıza geçit vermeyecek. Bu memleketi birilerine peşkeş çekmenize asla müsaade etmeyeceğiz” şeklinde tepki gösterdi (4 Mayıs).

Erdoğan’dan köşe yazarlarına “savaş”: “Dünyada hem salgının düzeyi, hem de alınan tedbirler konusunda Türkiye kadar şeffaf davranan pek az ülke var. Ancak bu hadiseyi ve genel olarak salgın önlemlerini bahane eden kimi medya kuruluşları haberleri ve köşe yazarlarıyla hep yaptıkları gibi kendi ülkelerine karşı adeta savaş açmışlardır. Türkiye’de demokrasinin istismarı, ideolojik bağnazlığın gözleri kör etmesi sorunu vardır. Milletimizin moralini bozmak için gece gündüz çalışanlar, terör örgütleri, medyası, siyasi teşekkülleriyle gün gelecek fitne ve nefret çukurlarıyla boğulup gideceklerdir. Bir dönem kendilerini ülkenin tek sahibi sanan hala da aynı kibirli tavırla hareket eden bu hastalıklı zihniyet sahiplerine diyorum ki, düşün artık milletin yakasından. Her darbenin, her vesayetin, her kargaşanın, her kaosun arkasında siz vardınız. Millet değerlerine, mukaddesatına, onuruna yapılan her saldırının tetikçisi sizsiniz. Ülkemiz sadece koronavirüsten değil aynı zamanda bu medya ve siyaset virüslerinden inşallah kurtulacaktır” (Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantısı’nın ardından basın açıklaması yaptı; 13 Nisan).

Tepkiler

2020 yılı 2. Çeyrek medya gözlem raporu döneminde, Basın İlan Kurumu’nun ve RTÜK’ün muhalif medyaya yönelik cezaları ve 15 Nisan’da yürürlüğe giren infaz düzenlemesinden mahpus gazetecilerin muaf tutulması en çok tepki çeken olaylar arasında yer aldı.

IPI öncülüğünde ifade özgürlüğü savunucusu 20 oluşum, Basın İlan Kurumu’nun (BİK) Evrensel, BirGün, Cumhuriyet gibi muhalif basına yönelik ilan kesme cezalarını eleştirmek için BİK’e açık bir mektup gönderdi. RTÜK’ün sistematik bir şekilde eleştirel TV kanallarına yönelik yayın durdurma ve idari para cezalarına karşı Basın Konseyi Yüksek Kurulu bu duruma yönelik endişelerini dile getirdikleri bir uyarı mesajı yayınladı; RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin’in “Cumhurbaşkanımın talimatını emir telakki ederim” sözlerini de eleştirdi.

TGS, ÇGD, RSF ve IPI Türkiye temsilcileri Cumhuriyet gazetesine verilen 35 günlük ilan kesme cezası için yayınladıkları kınama mesajında, bu cezaların “eleştirel gazeteciliğe yönelik bir gözdağı” olduğunu dile getirdi.

G9 Gazetecilik Örgütleri Platformu da infaz düzenlemesinin gündeme alınması ve tahliyenin önünün açılmasına dair bir açıklama yayınladı ve hapisanedeki gazetecilerin özgürlüğü için sosyal medya kampanyaları düzenlendi. TGC de, yayınladıkları mesajla mahpus gazeteciler için özgürlük istedi. Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Nacho Sanchez Amor ve Avrupa Birliği Türkiye Karma Parlamento Komisyonu Başkanı Sergey Lagodinsky infaz düzenlemesinde mahpus gazetecilerin uğradığı ayrımcılığa karşı tepkilerini dile getirdikleri ortak bir yazılı açıklama yayınladı.

İnfaz düzenlemesine dikkat çekmek için Haberin Var Mı inisiyatifi belirli aralıklarla mahpus gazeteciler için destek videoları yayınladı. TGC, TGS, ÇGD, Basın Konseyi, DİSK Basın-İŞ, IPI ve RSF gibi kuruluşlar da

düzenlemenin tutuklu gazeteciler ve düşünceleri nedeniyle tutuklu olanlara karşı bir çifte standart oluşturduğunu bildirdi.

İsveç Gazeteciler Federasyonu Başkanı Ulrika Hyllert, Türkiye'de korona virüsünün gölgesinde basın ve ifade özgürlüğü ihlallerinin arttığı dönemi konu alan bir makale yayınladı.

3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü gününde, TGC, TGS, Basın Konseyi, ÇGD gibi çok sayıda gazetecilik meslek örgütü basın özgürlüğünün ayaklar altında olduğunu dile getirdikleri mesajlar yayınladı. Twitter'da #DünyaBasınÖzgürlüğüGünü etiketiyle birçok paylaşım yapıldı. 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nde, TGS, TGC, Disk Basın-İş, ÇGD ve RSF Türkiye, medyanın özgür olması dileklerini paylaştıkları mesajlar yayınladı.

ÇGD saldırıya uğrayan gazeteci Ceren Deniz; TGS de Cumhurbaşkanı'nın suç duyurusunda bulunduğu Fatih Portakal için destek mesajı yayınladı. AGİT de gazeteci Hakan Aygün'ün hükümetin Covid-19'a yönelik başış kampanyasını eleştirdiği için dini değerleri aşışlamak suçlamasıyla tutuklanmasını eleştirdi.

Gözaltılar ve Yıldız'ın tutuklanmasına kınama: TGC, DİSK Basın İş, RSF gibi gazetecilik kuruluşları, gazeteciler Müyesser Yıldız ve İsmail Dükel'in gözaltına alınması ve sonrasında Yıldız'ın tutuklanmasını kınadı. G9 Gazetecilik Örgütleri Platformu da, "Halkın gerçekleri öğrenmesini istemeyen iktidarlar, gazetecileri susturmak için her yola başvuruyor" şeklinde açıklama yaptı. Platform, Avrupa Gazeteciler Birliğı (AEJ) Türkiye Temsilciliğı, Basın Yayın ve İletişim Emekçileri Sendikası (HABER-SEN), Çağdaş Gazeteciler Derneğı (ÇGD), Türkiye Basın Yayın Matbaa Çalışanları Sendikası (DİSK BASIN-İŞ), Parlamento Muhabirleri Derneğı (PMD) ve Türkiye Gazeteciler Sendikası'ndan (TGS) oluşuyor (12 Haziran).

Yıldız ve Dükel'in tutuklanması Meclis gündeminde: CHP'nin gazeteci milletvekili Utku Çakırözer, "askeri casusluk" iddiasıyla tutuklanan Odatv Ankara Haber Müdürü Müyesser Yıldız ve TELE1 Ankara Haber Temsilcisi İsmail Dükel'in tutuklanmasını Meclis gündeminde [taşıdı](#). (12 Haziran)

20 ifade özgürlüğü savunucusu oluşumdan BİK'e mektup: 20 uluslararası, bölgesel ve yerel basın ve ifade özgürlüğü örgütü, geçen yıla göre önemli ölçüde artış gösteren ve ağırlıkla Cumhuriyet, Evrensel, Birgün ve Sözcü Gazeteleri'ni hedefleyen ilan kesme cezalarını eleştirmek için Basın İlan Kurumu Genel Müdürü Rıdvan Duran'a mektup [gönderdi](#). Mektupta BİK'in Türkiye'de 1054 gazeteğe kamu ilan gelirlerini dağıtımından sorumlu olduğunu, ancak 2019 yılının 467 milyon 041 bin 082 TL'lik bütçesinin nasıl dağıtıldığının bilinmesinin büyük önem teşkil ettiğine yer verildi; "en üst düzeyde şeffaflığın" gerekliliğine işaret edildi. IPI öncülüğünde Duran'a gönderilen açık mektupta, Articolo 21, Cartoonists Rights Network International (CRNI), Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ), Danimarka PEN, Britanya PEN, EFJ, Almanya PEN, Kanada PEN, Uluslararası PEN, İsveç PEN, Türkiye PEN, Norveç PEN, ABD PEN, Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezi (ECPMF), Index on Censorship, Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa, RSF, Güney Doğu Avrupa Medya Örgütü (SEEMO) ve WAN-IFRA'nın imzası vardı (4 Haziran).

Mermili tehdide RSF kınaması: RSF temsilcisi Erol Önderoğlu, Yeniçağ gazetesi köşe yazarı Yavuz Selim Demirağ'ın, evinin posta kutusuna mermi bırakılarak ölüme tehdit edilmesini kınadı. Twitter üzerinden

verilen tepkide, “14 ay önce saldırıya uğrayan Demirağ’ın şimdi de posta kutusuna mermi bırakılmasına kadar götüren düşmanlığı hayretle izliyor, kınıyoruz. Bir şaşkınlığımız da, tehditle düşüncelerden vazgeçirmeye inananların bulunması...” dedi (9 Haziran).

Konsey’den uyarı: Basın Konseyi Yüksek Kurulu, RTÜK’ün televizyonlar üzerinde iktidarın sopası gibi işlev görmesinden endişe edildiğini bildirdi; “RTÜK’ün televizyonlar, Basın İlan Kurumunun gazeteler üzerinde ‘iktidar sopası’ gibi kullanılması yetmiyormuş gibi, son olarak Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı devreye girmiştir” dedi. Konsey, bir hak olan tezkibin, eleştirel habercilikte, halkın haber alma hakkını yok edecek 'kaba sansüre' dönüştürüldüğünün endişeyle izlendiği de ifade edildi; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun’la ilgili haber yapan Cumhuriyet gazetesine ve habercilerine ‘terör’ suçlamasıyla dava açılması da anımsatıldı (4 Haziran).

BİK gözdağına kınama: Basın Konseyi Başkanı Pınar Türeñç, TGS Genel Başkanı Gökhan Durmuş, ÇGD Genel Başkanı Can Gülerlyüzlü, RSF temsilcisi Erol Önderoğlu ve IPI Türkiye Program Koordinatörü Renan Akyavaş gibi meslek örgütü temsilcileri ile TGC Yönetim Kurulu, Cumhurbaşkanlık İletişim Başkanı Fahrettin Altun’un İstanbul Çengelköy’deki evine bitişik yapının Boğaziçi İmar Yasası’na aykırı inşa edildiğini ve bu nedenle Belediyece yıkıldığını yazan Cumhuriyet gazetesine 35 gün ilan kesme cezası verilmesini kınadı. Açıklamalarda BİK’in politik amaçlar doğrultusunda hareket ettiği savunuldu ve “Eleştirel gazeteciliğe gözdağı anlamına gelen cezayı derhal kaldırın” denildi (23 Mayıs).

AKPM “keyfi saldırı ve hapis” uyarısı: Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) basın özgürlüğü ve gazetecilerin güvenliği alanındaki genel raportörü Stefan Schennach, Türkiye ve Azerbaycan’da gazetecilere yönelik tutuklamaların “korkunç bir fenomen” olduğunu vurguladı. Avusturya Sosyal Demokrat Parti (SPÖ) üyesi Schennach, medya yönelik açık ihlaller bulunduğunu belirtti; “Bu gazeteciler keyfi bir biçimde tutuklanıyor; bazen davaları mahkeme önüne gelmeden aylarca ve hatta yıllarca tutuklu kalıyorlar” dedi (22 Mayıs).

Ordu’da “ayıp” kınandı: Ordu 19 Eylül Gazeteciler Cemiyeti, Altınordu’da bekçilerin bir kişinin çocuğunun gözü önünde elleri arkada kelepçelenmesine yönelik tepkileri görüntüleyen Yeni Dönem Gazetesi ve Ordu FM radyosu sahibi Mustafa Kaya’nın engellenmesini kınadı. Açıklamada, görüntü alan gazeteciye basın kartı sorulmasına ilişkin muamele için “o olayın sorumlusu güvenlikçilerin yaptıkları işin bir anlamda ayıbını örtmekten başka bir şey de değildir. Yaptığınız görev gereği ise niye saklamak, görüntü alınmasını engellemek istiyorsunuz” denildi (22 Mayıs).

G9’dan AYM’ye çağrı: G9 Gazetecilik Örgütleri Platformu, Anayasa Mahkemesi’nden, Koronavirüs salgınına karşı önlem olarak 90 bin tutukluya tahliye getirirken terörle mücadele mevzuatı uyarınca tutuklanmış gazetecileri bu haktan muaf tutan İnfaz düzenlemesini bir an önce gündemine alıp gazetecilere tahliyenin önünü açmasını istedi. Açıklamada, “Meslektaşlarımızın mesleklerini yaparken yargılandıkları Türk Ceza Kanunu’nun örgüt üyeliği ve propagandası, Terörle Mücadele Kanunu ya da MİT Kanunu’na muhalefet gibi suçlamalar kapsam dışına çıkartılırken, ölümcül Covid-19 riski gerekçesiyle cezaevlerinden çıkmaları da engellenmiştir” [denildi](#) (21 Mayıs).

RTÜK antidemokratik: Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Doç. Dr. Ceren Sözeri, RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in açıkça Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatıyla hareket ettiğini ve RTÜK'ün etik ilkeleri hiçe saydığını açıkladı; "RTÜK önce cezayı verip, uygulanmasını isteyip ondan sonra itiraz edeceksen et diyor ama ceza uygulandıktan sonra itiraz etmenin bir anlamı kalmıyor" dedi. RSF Temsilcisi Erol Önderoğlu ise, "Demokratik hakların gözetilmesi yerine partizanlığın hakim olduğu RTÜK'e özerk bir yapı kazandırılmazsa yakın bir zamanda ekranlar eleştirel kamuoyuna tamamen kapatılacaktır" diye [uyardı](#) (20 Mayıs).

RSF: RTÜK'ün tarafsızlığı kalmadı: RSF temsilcisi Erol Önderoğlu, RTÜK üyesi İlhan Taşçı'nın cezaların ezici çoğunluğunun eleştirel TV kanallarına verildiğini gösteren verileri ve RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in "Cumhurbaşkanımın talimatını emir telakki ederim" sözlerini eleştirdi. Önderoğlu, "Taşçı'nın sağladığı veriler ve Şahin'in endişe verici söylemleri RTÜK'ün hakim ideolojinin elinde bir yola getirme aracına dönüştüğünü gösteriyor. Ekranları eleştirel kamuoyuna tamamen kapatma girişimlerini reddediyoruz!" dedi (18 Mayıs).

RSF'den cezasızlık kınaması: RSF temsilcisi Erol Önderoğlu, Mart başında Silivri Cezaevi'ne giren gazeteci Barış Pehlivan'a yönelik bir görevlinin fiziksel şiddet içeren kötü muamelesine ilişkin yayımlanan kamera görüntülerini "açık şiddet" olarak nitelendirdi. Önderoğlu, "yargı makamları, gazeteciye bu muamelenin reva görülebileceğini iddia etmeye kalkışmamalı, sorumlu cezalandırılmalıdır" dedi. 23 Mart'ta Silivri Savcılığı, "müştekinin darp edildiğine ilişkin soyut iddiadan başka herhangi bir delil bulunmadığı gibi adli hekim raporları, kamera görüntüleri ve tanık beyanlarına göre müştekinin darp edilmediğinin sabit olduğu" iddiasıyla takipsizlik kararı vermişti (15 Mayıs).

Gözaltına ÇGD ve RSF tepkisi: Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) Bursa Şubesi, Yenişehir ilçesine bağlı Kirazlıyayla Köyü'nde atık havuzunu protesto eden köylüleri görüntülerken Yeni Dönem Gazetesi yazarı gazeteci Yusuf Kayışoğlu'nun gözaltına alınmasını kınadı. Açıklamada, "Üyemizin gözaltına alınması ile yapılan işlemin hukuksuzluğu örtülmek istenmektedir. Amaç doğa talanının, toplumsal gerçeklerin öğrenilmesini engellemektir" denildi. RSF temsilcisi Erol Önderoğlu da, "Hukukusuzluk iddialarının üzerinin örtülmesine hizmet ettiği" için gözaltıyı hukuka aykırı olarak değerlendirdi (12 Mayıs).

İnisiyatiften iddianame tepkisi: Haberin Var mı İnisiyatifi, gazeteciler Barış Terkoğlu, Barış Pehlivan, Ferhat Çelik, Aydın Keser, Murat Ağirel, Hülya Kılınç'ın tutuklu olduğu ve Erk Acarer hakkında yakalama kararı çıkarılan soruşturmaya ilişkin iddianamenin İstanbul 34. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmesini eleştiren bir açıklama yaptı. Açıklamada şöyle denildi: "Hukuki bir metinden uzak, asılsız iddia ve iftiralarla dolu bu iddianameyi tanımıyoruz" denildi (9 Mayıs).

RSF Basın Kartları'nı sordu: RSF Türkiye temsilcisi Erol Önderoğlu, Türkiye'de görevli 150 kadar uluslararası medya temsilcisine ait basın kartının 2020 yılının ortasına gelinmesine rağmen yenilenmemesini eleştirdi; Cumhurbaşkanlık İletişim Başkanlığı yetkililerini süreci daha fazla ötelememeye çağırdı (6 Mayıs).

Dünya Basın Özgürlüğü Günü mesajları: TGC, TGS, Basın Konseyi, ÇGD gibi çok sayıda gazetecilik meslek örgütü basın özgürlüğünün ayaklar altında olduğunu açıkladı. DİSK Basın-İş Genel Başkanı Faruk Eren, “Hem iktidar hem de iktidar medyasının baskısı var. RTÜK aracılığıyla televizyonlara, Basın İlan Kurumu aracılığıyla gazetelere baskı uygulanıyor” dedi. Haberin Var Mı İnisyatifi’nden Elif Ilgaz da, “İktidar gerçeklerin ortaya çıkmasını engellemek, gözdağı vermek ve cezalandırmak için gazetecileri korona virüs tehdidine karşı çıkarıldığı iddia edilen bu infaz düzenlemesi kapsamı dışında bıraktı” dedi. TGC de, “Gazeteciler bedel ödeseler de halkı aydınlatmaya devam edecekler” dedi. Açıklamada, "Haberin özgürce dolaşabildiği bir toplum olmalıyız. Ülke barışının sağlanabilmesi adına cezaevinde tutuklu bulunan gazetecilerin bir an önce serbest bırakılması gereğine inanıyoruz” şeklinde açıklama yaptı. Twitter’da #DünyaBasınÖzgürlüğüGünü etiketiyle birçok paylaşım yapılırken TGS de, “Haberci yazmasaydı, haberin olmazdı” başlığıyla gazeteciliğin önemine işaret edilen bir sosyal medya kampanyası düzenledi. IPI da, Dünya Basın Özgürlüğü Günü’nde gazeteciler Nevşin Mengü, Ruşen Çakır ve Kadri Gürsel’in yer aldığı özel bir webinarla salgına karşı bağımsız gazeteciliğin önemini tartıştı (3 Mayıs).

Çakırözer’den salgında basın raporu: CHP milletvekili Utku Çakırözer korona virüsü salgını döneminde basının durumunu yansıtan bir [rapor](#) yayınladı. Rapora göre ilk salgın vakasının açıklandığı 11 Mart’tan itibaren 10 gazeteci gözaltına alındı ve 1 gazeteci tutuklandı. Gazete tirajları %22 ila 60 arasında düşerken 273 habere erişim engeli getirildi.

1 Mayıs’ta gazetecilik: Bu yıl korona virüs salgını nedeniyle meydanlara çıkamayan gazeteciler, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü’nde medya özgürlüğünün düzeldiği günler için dileklerini paylaştı. TGS, “İşçi sınıfının önemli bir parçası olan ve tüm toplum için bir kamu görevi yapan medya çalışanlarının özellikle bu salgın döneminde yeterince korunmadığı ortadadır. Türkiye’de medyayı, ‘işsizlik, sansür, baskı, kovulma, tutuklama, mobbing, yalan, iktidar medyası, muhalif medya’ ifadeleriyle anılmaktan kurtarmalıyız” derken TGC’nin mesajı, “Barış ve esenliğin yolunu açması umuduyla yurttaşların ve basın emekçilerinin 1 Mayıs Dünya İşçi ve Emekçiler Bayramı’nı kutluyoruz” idi. DİSK Basın-İş ise “Kapansak da evlerimize 1 Mayıs’ı yaşarız, yaşatırız” diyerek bir video yayınladı. ÇGD mesajında ise, “Üreten, işleyen, paylaşan, dayanışan; bilim ve sanatla, haber ve yazıyla emekten yana, sömürsüz bir dünya için mücadele eden tüm emekçilerin 1 Mayıs İşçi ve Emekçi Bayramı kutlu olsun” ifadeleri vardı. RSF Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu da “Gazeteci tutuklamanın kamuoyunu sindirmenin özel bir aracı haline getirildiği bu süreçte dayanışma daha önemli. 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü’nde, özlük hakları çığnayan, susturulmaya çalışılan, işsiz bırakılan tüm meslektaşlarımıza selam gönderiyoruz!” diyerek gazetecilerin 1 Mayıs’ını kutladı (1 Mayıs).

Haberciliğe baskıya İsveç’ten tepki: İsveç Gazeteciler Federasyonu Başkanı Ulrika Hyllert, federasyona bağlı Journalisten gazetesi için kaleme aldığı makalesinde, Türkiye’de korona virüsünün gölgesinde basın ve ifade özgürlüğü ihlallerin arttığı, görüşlerini açıklayan gazeteci ve sosyal medya kullanıcılarına yönelik soruşturma ve tutuklamaların artış gösterdiğini yazdı. Makalede, Odatv yayın yönetmeni Barış Pehlivan ve haber müdürü Barış Terkoğlu ile muhabir Hülya Kılıç’ın da tutuklanması eleştirildi (24 Nisan).

Gözaltına kınama: Kocaeli Gazeteciler Cemiyeti, Kocaeli İl Sağlık Müdürü Şenol Ergüney ve Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimisi Hüseyin Şaşkın’ın sağlık çalışmalarını eleştiren yazılar kaleme alan

Kocaeli Koz haber sitesi yayın yönetmeni Gökhan Karabulut'un gözaltına alınmasına tepki gösterdi. Açıklamada, "Hiçbir kaçma şüphesi yokken, adresi belli olan bir gazetecinin, savcılığa direkt olarak çağrılmak yerine, gözaltına alınmasını bir cezalandırma yöntemi olarak görüyor ve kınıyoruz" denildi (24 Nisan).

TGS'den Demirören Grubu'na "bağış" tepkisi: TGS İstanbul Şube Başkanı Banu Tuna, Demirören Grubu'nun korona virüs için mücadele kampanyasına 6,7 milyon TL bağışlarken Demirören Grubu'na bağlı Hürriyet Gazetesi'nin 45 çalışanını işten çıkararak pandeminin kucağına attığını açıkladı. Tuna, "Suç işleyip, bağışla kendilerine haysiyet devşirmeye çalışıyorlar" dedi (24 Nisan).

Haberin Var Mı Girişimi özgürlük istedi: Haberin Var Mı Girişimi, infaz düzenlemesinden muaf tutulan tutuklu gazetecilerin özgürlüğü için sosyal medya üzerinden kampanyalarını sürdürdü. Girişim, "İktidar, hasta ve risk grubundaki tutsaklara, siyasi tutuklulara, gazetecilere, avukatlara ayrımcılık uyguladı. Kişiyeye özel af paketiyle hükümlüleri tahliye etti. Haksız, hukuksuz tutuklananlar için, 100'den fazla gazeteci için çok geç olmadan özgürlük talebimizi yeniliyoruz" [dedi](#) (23 Nisan).

TGC "özgürlük" istedi: TGC, infaz düzenlemesinden dışlanan tutuklu gazetecilerin özgür bırakılması önünde hiçbir yasal sorun bulunmadığını bildirdi; "Koronavirüs (Covid 19) salgını cezaevlerine sıçramıştır. Bu süreçte meslektaşlarımızın cezaevlerinde tutulmaya devam edilmesi yaşam haklarının ihlalidir. Cezaevinde bulunan meslektaşlarımız, infaz Yasası'nın kapsamına bilerek ve isteyerek alınmadılar. Ama buna rağmen serbest bırakılmalarının önünde hiçbir yasal engel yoktur" dedi. "Gazeteci meslektaşlarımız hakkında kanunda belirtilen en üst sınırdan ceza verilse dahi denetimli serbestlik süresi üç yıla çıkarıldığı için şu anda cezaevinde tutuklu bulunan altı gazeteci 'Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Hülya Kılınc, Murat Ağirel, Ferhat Çelik, Aydın Keser' kapalı cezaevine girmeyeceklerdir (18 Nisan).

IPI'dan "virüs" haberciliği uyarısı: IPI İcra Direktörü Barbara Trionfi, "Bağımsız haberlerin serbest akışı bu durumda her zamankinden daha önemli. Bağımsız haber organları halkı hem virüs konusunda bilgilendirme hem de açık diyalog sürdürmede etkin rol oynuyor. Dezenformasyon çağında halkın güvenilebileceği haberlere ihtiyacı var. Bu aşamada hükümetlerin Covid-19 ile mücadelede bağımsız medyanın çalışmalarını desteklemesi kritik önem taşıyor" [dedi](#) (17 Nisan).

İnfaz İndirimindeki ayrımcılığa AP tepkisi: Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Nacho Sanchez Amor ve Avrupa Birliği Türkiye Karma Parlamento Komisyonu Başkanı Sergey Lagodinsky infaz düzenlemesi ile ilgili yaptığı ortak yazılı açıklamada, "Türkiye'deki iktidar partilerinin muhalif gördükleri kişilerin hayatlarını ölümcül Covid-19 riskine maruz bırakmaya karar verdiği" dedi (16 Nisan).

RSF'den Fox TV'ye cezaya kınama: RSF temsilcisi Erol Önderoğlu, Koronavirüs salgınıyla ilgili haber sunucusu Fatih Portakal'ın dile getirdiği eleştiriler nedeniyle RTÜK'ün Fox TV kanalına "kin ve düşmanlığa tahrik" iddiasıyla üç kez program durdurma ile ağır para cezası vermesine tepki gösterdi. Önderoğlu, "Cezalar tamamen antidemokratik olduğu gibi RTÜK'ün siyasete teslimiyetinin tescilidir" dedi (16 Nisan).

MLSA'dan "Covid" talebi: MLSA, Koronavirüs salgınına dikkat çektiği açıklamasında, Terörle Mücadele Kanunu uyarınca veya "örgüt üyeliği" iddiasıyla tutuklanmış gazeteciler Aziz Oruç, Nedim Türfent, Oğuz Usluer, Uğur Yılmaz, Ziya Ataman ve Rawin Sterk gibi medya temsilcilerinin olası bir salgın karşısında tahliye edilmeleri gerektiğini bildirdi (13 Nisan).

Tanrıverdi'ye saldırıya kınama: RSF, DİSK Basın İş ve TGS, İzmir Menemen'de çıkan Çağrı Haber gazetesi imtiyaz sahibi ve Çağrı Radyo genel yayın yönetmeni Ulvi Tanrıverdi'nin bir kişinin saldırısına uğramasını kınadı. Gazetecilik meslek örgütleri, bir gazeteciye fikirlerinden dolayı saldıranların cezalandırılmasını talep ederken bir kişi gözaltına alındı. TGS İzmir Şubesi açıklamasında, "Menemen'de gazeteciye yapılan fiziki saldırı, halkın bilgi ve haber alma hakkına saldırdır. Yerel demokrasinin yerleşmesine saldırdır. Gazetecilerin özgür çalışmadığı ortamda demokrasiden söz etmek mümkün değildir. Saldırığı kınıyor ve bu barbarlığın son olmasını diliyoruz" denildi (12 Nisan).

Haberciye tehdide kınama: TGS Ankara Şubesi, Ankara Numune Hastanesi önünde yapılmak istenen açıklamayı takip eden iki gazetecinin polisin "Hadi çek de görelim, sizinle sonra hesaplaşacağız" sözleriyle hedef alınmasını kınadı; Ankara Valiliği'nde söz konusu görevliyle ilgili soruşturma açılmasını talep etti (13 Nisan).

Sokak çıkma yasağında gazeteler ne olacak? Korona virüs tedbiri için girişilen sokağa çıkma yasağında halkın gazetelere ulaşamaması Basın Konseyi ve [TGC](#) gibi gazetecilik örgütlerinin endişesine konu oldu. Basın Konseyi, "Sokağa çıkma yasağında gazete satışının durdurulmasıyla, halkın haber alma hakkından yoksun bırakılması yanlışından bir an önce dönülmelidir" derken [TGC](#) de, sokağa çıkma yasağı nedeniyle gazetelerin basın ve dağıtımda yaşanan sorunların giderilmesi ve vatandaşların gazetelerine ulaşabilmesi talebiyle İstanbul Valisi Ali Yerlikaya'ya başvurdu (11, 14 Nisan).

İnfaz düzenlemesine tepki: Çok sayıda gazetecilik ve ifade özgürlüğü kuruluşu, İnfaz Kanunu'na tepki gösterdi. TGC, TGS, ÇGD, Basın Konseyi, DİSK Basın İş, IPI ve RSF gibi kuruluşlar, insani temellere dayanan düzenlemenin tutuklu gazeteciler ve düşünceleri nedeniyle tutuklu olanlara karşı bir çifte standart oluşturduğunu bildirdi. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği (DFG) Eşbaşkanı Serdar Altan, TGS Diyarbakır Temsilcisi Mahmut Oral ve Mezopotamya Kadın Gazeteciler Platformu (MKGP) Sözcüsü Ayşe Güney de düzenlemeye tepki gösterenler arasındaydı (14 Nisan).

"Haberin Var mı" tutuklu gazeteciler için 2. destek videosu: Haberin Var mı İnisyatifi, tutuklu gazeteciler için yayınladığı videoda "Koronavirüs salgını nedeniyle hazırlanan infaz indirimi düzenlemesi ne hukuka ne vicdana uyuyor. Düşüncelerinden dolayı özgürlüklerinden edilmiş herkese acilen tahliye" [dedi](#) (9 Nisan).

TGS'den Fatih Portakal'a destek: TGS'den yapılan açıklamada, "Üyemiz Fatih Portakal hakkında Cumhurbaşkanı ve BDDK suç duyurusunda bulundu. Gerekece 'halkı manipüle etmeye yönelik ifadeler' kullanmak. Sayın Cumhurbaşkanı siz kutsal değilsiniz, sizden farklı düşünmek suç değil, sizden korkmuyoruz. Bizi yargı sopasıyla susturamayacaksınız" ifadeleri yer aldı (7 Nisan).

ÇGD'den Deniz'e destek: Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) Akdeniz Şubesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde haberi için gerekli olan bilgileri alıp fotoğraf çeken Hürriyet gazetesi Akdeniz muhabiri Ceren Deniz'e yönelik tartaklama ve fiziki tacizi protesto etti. Deniz'in, "Koronavirüs var, temas etmeyin" uyarılarını hiçe sayılarak fotoğraf makinesinin de alınmaya çalışıldığını açıklayan ÇGD, "Üyemiz Ceren Deniz'e yapılan saldırıyı kınıyor, meslektaşımızı adeta ablukaya alan güvenlikçiler hakkında gerekli işlemin yapılmasını bekliyoruz" dedi (3 Nisan).

AGİT'ten Hakan Aygün'ün Hapsine tepki: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Medya Özgürlüğü Temsilcisi Harlem Désir, gazeteci Hakan Aygün'ün, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın korona virüse karşı İBAN vererek halktan bağış istemesiyle ilgili tweeti nedeniyle tutuklanmasına tepki [gösterdi](#). Désir, paylaştığı Twitter mesajında, "Hakan Aygün'ün Türkiye'de, hükümetin Covid-19'a yönelik bağış kampanyasını eleştirdiği için dini değerleri aşağılamak suçlamasıyla tutuklanmasından üzüntü duydum. Derhal tahliye edilmesi için çağrı yapıyorum" dedi (6 Nisan).

TGC'den öldürülen gazeteciler günü mesajı: 6 Nisan Öldürülen Gazeteciler Günü dolayısıyla açıklama yapan TGC "Yaygın basında ve yerel basında hala haberleri yüzünden darp edilen meslektaşlarımız var. Öte yandan gazeteciler hakkında açılan davaların önü arkası kesilmiyor" [dedi](#) (6 Nisan).

"Haberin Var mı"dan tutuklu gazeteciler için destek videosu: Haberın Var mı İnisyatifi, tarafından yapılan açıklamada, "Yetkili yetkisiz herkese sesleniyoruz, hapisteki gazetecilerin virüs tehdidi ile yüzleşmeden serbest bırakılması için harekete geçin. Sesimize ses katın" [denildi](#) (5 Nisan).

RSF Türkiye temsilcisi Önderoğlu'ndan infaz düzenlemesi değerlendirmesi: RSF Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu, Meclis'e gelen ceza infaz teklifi için, gazetecilerin ve hak savunucularının kapsam dışı bırakıldığını ifade eden Önderoğlu, "Adaletsizliğin katmerlenmiş hali" yorumunu [yaptı](#) (3 Nisan).

"Haberin Var Mı?"dan "Virüs Girmeden Gazeteciler Çıksın" çağrısı: Haberın Var mı İnisyatifi, tutuklu gazeteciler için yaptığı açıklamada "Görüldü ki bu çağrılar ciddiye alınmıyor. Bir kez daha yineliyoruz: Covid-19 bir ateş gibi tüm cezaevlerini sarmadan yeni infaz düzenlemesinin kapsamı genişletilsin." dedi (1 Nisan).

Dayanışma

2020'nin 2. Çeyrek medya gözlem raporu döneminde, 42 kurum tutuklu gazeteci Nedim Türfent'in serbest bırakılması için bir çağrı yayınladı. "Haberin Var Mı" inisiyatifi Libya'da yaşamını yitirdikten MİT görevlisinin cenazesine ilgili haberler nedeniyle tutuklanan gazeteciler için sosyal medya kampanyası düzenledi. G9 Gazetecilik Örgütleri Platformu gazeteciler için infaz yasasında eşitlik talep ederek, tutuklu gazetecilerin serbest bırakılması çağrısında bulundu.

Bu yılın Basın Konseyi "Basın Özgürlüğü Ödülü" mahpus gazetecilere ve Cumhuriyet gazetesine verildi.

Nedim Türfent'in tutukluluğu için dayanışma: Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) ve Uluslararası PEN ile birlikte 41 kurum, gazeteci Nedim Türfent'in cezaevinde geçirdiği 1500 güne dikkat çekmek için ortak bir kampanya [hazırladı](#). (16 Haziran)

MİT haberinden tutuklu gazeteciler için dayanışma: "Haberin Var mı" inisiyatifi Libya'da yaşamını yitirdikten MİT görevlisinin cenazesine ilgili haberler nedeniyle tutuklanan gazeteciler için #BuKumpasıGörmüştük etiketiyle bir [kampanya](#) başlattı. İnisiyatif, Oda Tv çalışanlarının "9 yıl önce de benzer kumpasların hedefi olduğunu" belirtti. (27 Mayıs)

Mahpus gazetecilere ve Cumhuriyet'e ödül: Basın Konseyi, bu yıl Basın Özgürlüğü Ödülü'nü, halkın haber alma hakkı, ifade ve basın özgürlüğü uğruna özgürlükleri ellerinden alınan cezaevindeki gazetecilere ve Cumhuriyet gazetesine verilmesine karar verdi. Karar, 27 Nisan'da korona virüs salgını nedeniyle toplantısını video konferansla yapan Basın Konseyi Yüksek Kurulu'nca alındı (2 Mayıs).

Pehlivan ve Terkoğlu'ya ödül: Bu yıl altıncısı yapılan Halit Çelenk Hukuk Ödülü, Odatv sitesi Gene Yayın Yönetmeni Barış Pehlivan ile Odatv Haber Müdürü Barış Terkoğlu'nun yazdığı "Metastaz" kitabına verildi. Kitap, "FETÖ" operasyonları sonrasında devlete yerleşen tarikatları ve "FETÖ Borsası" iddialarını konu alıyor. Gazetecilik faaliyetleri sebebiyle cezaevinde tutuklu bulunan Pehlivan ve Terkoğlu ödüle dair cezaevinden mesaj yayımladı (30 Nisan).

Ermeni gazeteciler için anma: Bianet sitesi, 24 Nisan 1915'te evlerinden, çalıştıkları gazetelerden alınarak yola çıkarılan ve hayatlarını kaybeden, isimleri belirlenebilen gazeteci ve yazarların listesini [yayınladı](#) (24 Nisan).

Azınlık dillerinde yayın yapan gazetelerin zor dönemi: bianet Türkiye'nin zorlu basın hayatında varlığını sürdürmeye çalışan iki dilli gazeteler yeni tip korona virüs (Covid-19) salgını nedeniyle zor bir dönemden geçen gazetelerin yayın yönetmenleri ile konuştu. Okuyucuların online yayıncılığa sıcak bakmadığını ve insanların gazetelerini ellerinde istediğini belirten yayın yönetmenleri kendileri için bir başka sorunun korona virüs nedeniyle reklam ve ilan gelirleri kaybetmek olduğunu [söyledi](#) (22 Nisan).

Raporlar

Türkiye, geçen yıl 157. sırada yer bulduğu RSF'nin "Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi"nde bu yıl 180 ülke arasında 154. sırada yer aldı. TGC, Ocak - Şubat - Mart dönemine ilişkin raporunda, özellikle eş zamanlı baskıcı yasaların ve korona virüs gibi gelişmelerin 2020 yılının basın ve ifade özgürlüğü açısından da birçok ihlale yol açacağına habercisi olduğu" ifade edildi. Press in Arrest projesinin Mayıs 2020 Basın Özgürlüğü Raporu'na göre, Türkiye Mayıs'ta; basın özgürlüğü alanında gazeteci yargılamalarından çok, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu'nun (BİK) uygulamalarını tartıştı.

Press in Arrest Raporu: Türkiye'deki gazeteci yargılamalarını izleme, belgeleme ve hafızalaştırma çalışması yürüten Press in Arrest 'Mayıs 2020 Basın Özgürlüğü Raporu'nu [yayınladı](#). [Rapor](#)a göre Türkiye Mayıs'ta;

'basın özgürlüğü' alanında gazeteci yargılamalarından çok, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Basın İlan Kurumu'nun (BİK) uygulamalarını tartıştı (5 Haziran)

ÇGD'nin Mayıs Medya Raporu: Çağdaş Gazeteciler Derneği Mayıs ayı medya özgürlüğü [raporunu](#) yayınladı. (1 Haziran)

TGC'nin 2020 ilk çeyrek Medya Gözlem Raporu: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti 2020 yılı Ocak - Şubat - Mart medya gözlem [raporunu](#) yayınladı. Raporda basın özgürlüğü atmosferi, basın özgürlüğünde yasal düzenlemeler, devlet & hükümet politikası, medya ekonomi-politiği, haber üretimi ve değeri, savunuculuk faaliyetleri ve gazetecilerin kurduğu yeni girişimler, değerlendirme ve öneriler başlıkları yer alıyor. Rapor, eş zamanlı yasalarda ve pratikte meydana gelen değişimlerin 2020 yılının basın ve ifade özgürlüğü açısından da birçok ihlale yol açacağına habercisi olduğu" ifade edildi.

DİSK Basın-İş'ten Korona Raporu: DİSK Basın-İş Sendikası korona döneminde basın kuruluşlarının aldığı önlemlere yer verdiği [raporunu](#) yayınladı. Raporda, Türkiye'deki gazete, televizyon ve internet haberciliğinin bu dönemde hangi koşullar ve önlemler ile faaliyetlerini sürdürdüklerinin yanı sıra pandeminin dünya basınındaki etkilerine ilişkin bilgiler yer alıyor. Ayrıca rapor, basın yayın sektörü çalışanlarının çalışma koşullarını sergileyen bir anket çalışması da içeriyor. (14 Mayıs)

Türkiye, internet hızı düşüşünde üçüncü: Sosyal medya ajansı We Are Social ve sosyal medya yönetim platformu Hootsuite, dünyada sosyal medyanın, e-ticaretin, internetin ve mobil kullanımın gidişatına dair veri sunan yıllık "Global Statshot" raporlarının 2020 sürümünü yayınladı. Buna göre, Koronavirüs salgını günlerinde internet hızının en çok düştüğü ülkeler arasında gösterilen Türkiye, Filipinler ve Güney Kore'nin ardından, yüzde 17 oranıyla, dünyada sabit internet hızının en çok düştüğü üçüncü ülke oldu. Bu dönemde Türkiye'de mobil internet hızının da yüzde 9.7 düştüğü raporlandı (28 Nisan).

Türkiye RSF Endeksi'nde 154.: Türkiye, RSF'nin "Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi"nde bu yıl 180 ülke arasında 154'üncü sırada yer aldı. Türkiye, geçen yıl raporda 157. sırada yer alıyordu. İlk sırasında Norveç, son sırasında Kuzey Kore'nin yer aldığı Endekste, Türkiye'nin önünde Belarus, arkasında ise Rwanda vardı. Sıralamanın Türkiye analizinde, "İnternet sitelerinin ve sosyal medyanın sansürü benzeri görülmemiş seviyelere ulaştı. Yetkililer artık çevrimiçi video hizmetlerini kontrol altına almaya çalışıyor. Türkiye'nin Libya ve Suriye'de kendini gösteren askeri varlığı ile göçmen sorunu sansürü ve sansüre tabi olan konuların kapsamını genişletti. Yargı sisteminin siyasi amaçlar için kullanımını artırdı" denildi (21 Nisan).

İşten Çıkarmalar / Ayrılmalar

2020 yılının ikinci çeyrek medya gözlem raporu döneminde, en az 17 gazeteci işten çıkarıldı veya yaptığı program sonlandırıldı: Koronavirüs salgını nedeniyle otoparka kurulan konteynerde çalıştırılan CNN Türk kanalının yedi muhabir ve dokuz kameramanı önce izne çıkarıldı ardından bu medya çalışanlarının işlerine son verildi. Gazeteci-yazar İsmail Saymaz'ın Best FM'deki "Bunu Ben De Söylerim" programı sonlandırıldı.

Geçen yılın aynı döneminde en az 30 gazeteci, köşe yazarı veya yazı işleri personeli işten çıkarıldı ya da bağlı oldukları medya gruplarının editöryal dönüşümleri sonucunda işte ayrılmaya itildi. Ayrıca TRT yönetimi, 169 tecrübeli TRT emekçisini Devlet Personel Başkanlığı'na "İstihdam Fazlası Personel (İFP)" olarak bildirdi.

Saymaz'ın Best FM programı sonlandırıldı: Gazeteci-yazar İsmail Saymaz'ın Best FM'deki "Bunu Ben De Söylerim" programı sonlandırıldı. Twitter hesabından olayı duyururken, dinleyicilerine de teşekkür eden Saymaz, 17 Mart'ta da Hürriyet gazetesinden ayrılmıştı (1 Mayıs).

CNN Türk'ten üç gazeteci işsiz: Demirören Grubu'na bağlı CNN Türk kanalı, korona virüs salgını nedeniyle yedi muhabir ve dokuz kameramanı otoparka kurulan konteynerde çalıştırıp gelen tepkiler üzerine gazetecileri izne çıkardıktan sonra, izni biten üç gazeteciye kendileriyle çalışmak istemediğini bildirdi. CNN Türk çalışanları Özgür Deniz Kaya, Cansel Kiraz ve Zeynep Timurlenk'in işlerine son verildi. Kaya, Twitter hesabından, "CNN Türk ile yollarımızı ayırdık. Gazeteciliğe devam" mesajını paylaştı (29 Nisan-1 Mayıs).